

PREZENTARE DE CAZ

Caz PD

- Bărbat, 60 ani;
- Hipertensiv și dislipidemic tratat în ambulator cu combinația fixă IECA+diuretic (Noliprel 4/1,25 mg) și statină (Sortis 10 mg);
- Valori necontrolate ale TA, fatigabilitate, amețeli;

Reținem din anamneză:

- HTA esențială gradul III (1990);
- AIT (martie 2008);
- Scăderea toleranței la glucoză (martie 2008);
- Fumător (40 ani, 20 țigări/zi);
- Antecedente heredocolaterale (mama HTA de la 40 ani, tata - deces prin IMA la 56);
- Stress profesional, sedentarism;

Obiectiv:

- Obezitate abdominală (IMC = $35,7 \text{ kg/m}^2$, circumferința taliei = 122 cm);
- TA = $200/100 \text{ mmHg}$ (sub tratament);

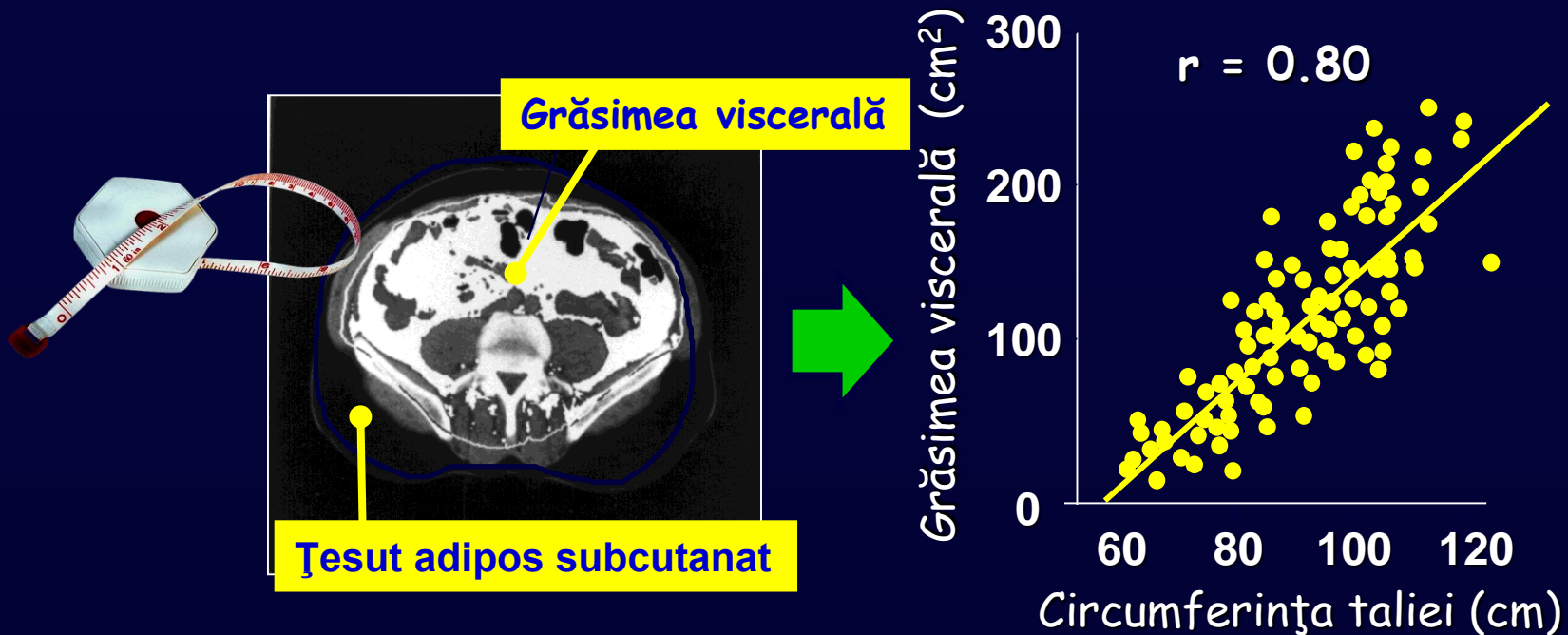
Profil metabolic:

- CT = 277 mg/dl ;
- HDL-colesterol = 36 mg/dl ;
- TG = 456 mg/dl ;
- VLDL- colesterol = 91 mg/dl ;
- Lipide totale = 1169 mg/dl ;
- Glicemia = 153 mg/dl ;
- HbA1c = $7,6 \text{ mg\%}$

FACTORII DE RISC CARDIOVASCULAR

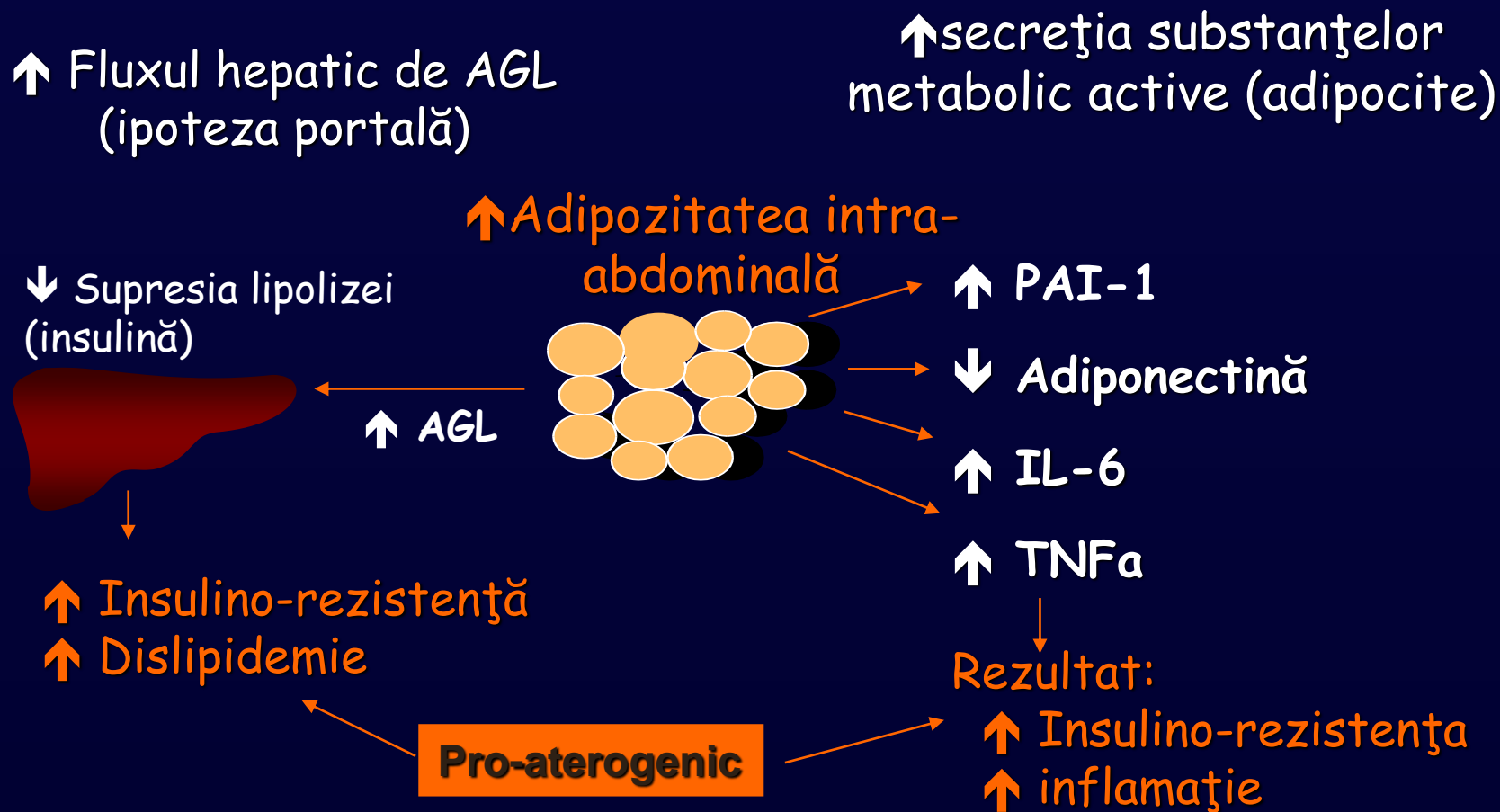
1. Obezitatea

Circumferința taliei se corelează puternic cu grăsimea viscerală

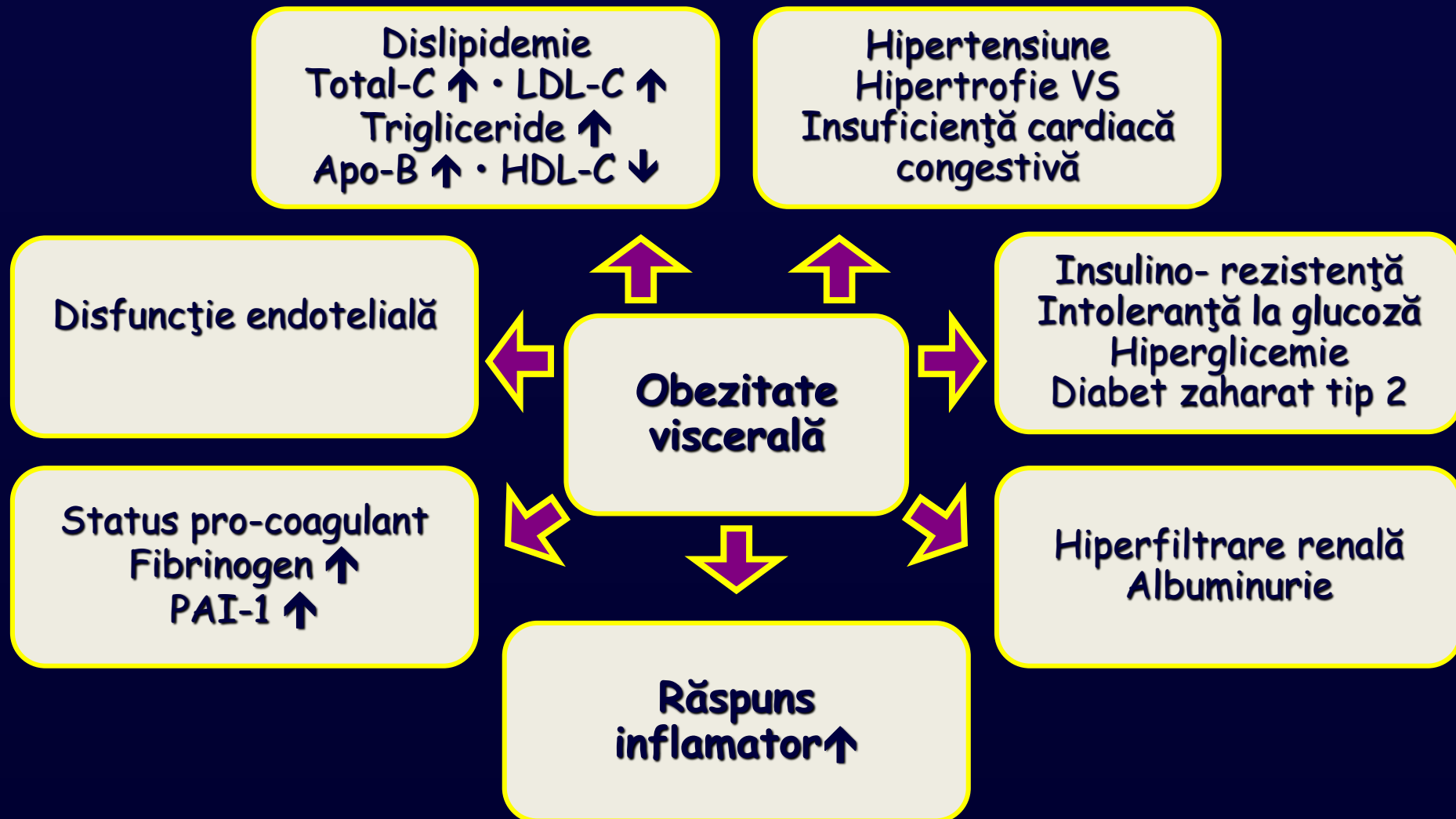
Evaluarea grăsimii viscerele - determinare prin indice antropometric: circumferința taliei, puternic corelată cu măsurarea adipozității intra-abdominale prin CT sau MRI, considerate standardul de aur

Adipozitatea intra-abdominală: promotor al insulino-rezistenței

Obezitatea și riscul cardiovascular

2. Hipertensiunea arterială

Clasificarea hipertensiunii

Categoria	Sistolică		Diastolică
Optimă	< 120	și	< 80
Normală	120-129	și/sau	80-84
Normal înaltă	130-139	și/sau	85-89
Hipertensiune grad 1	140-159	și/sau	90-99
Hipertensiune grad 2	160-179	și/sau	100-109
Hipertensiune grad 3	≥ 180	și/sau	≥ 110
Hipertensiune sistolică izolată	≥ 140	și	<90

Stratificarea riscului

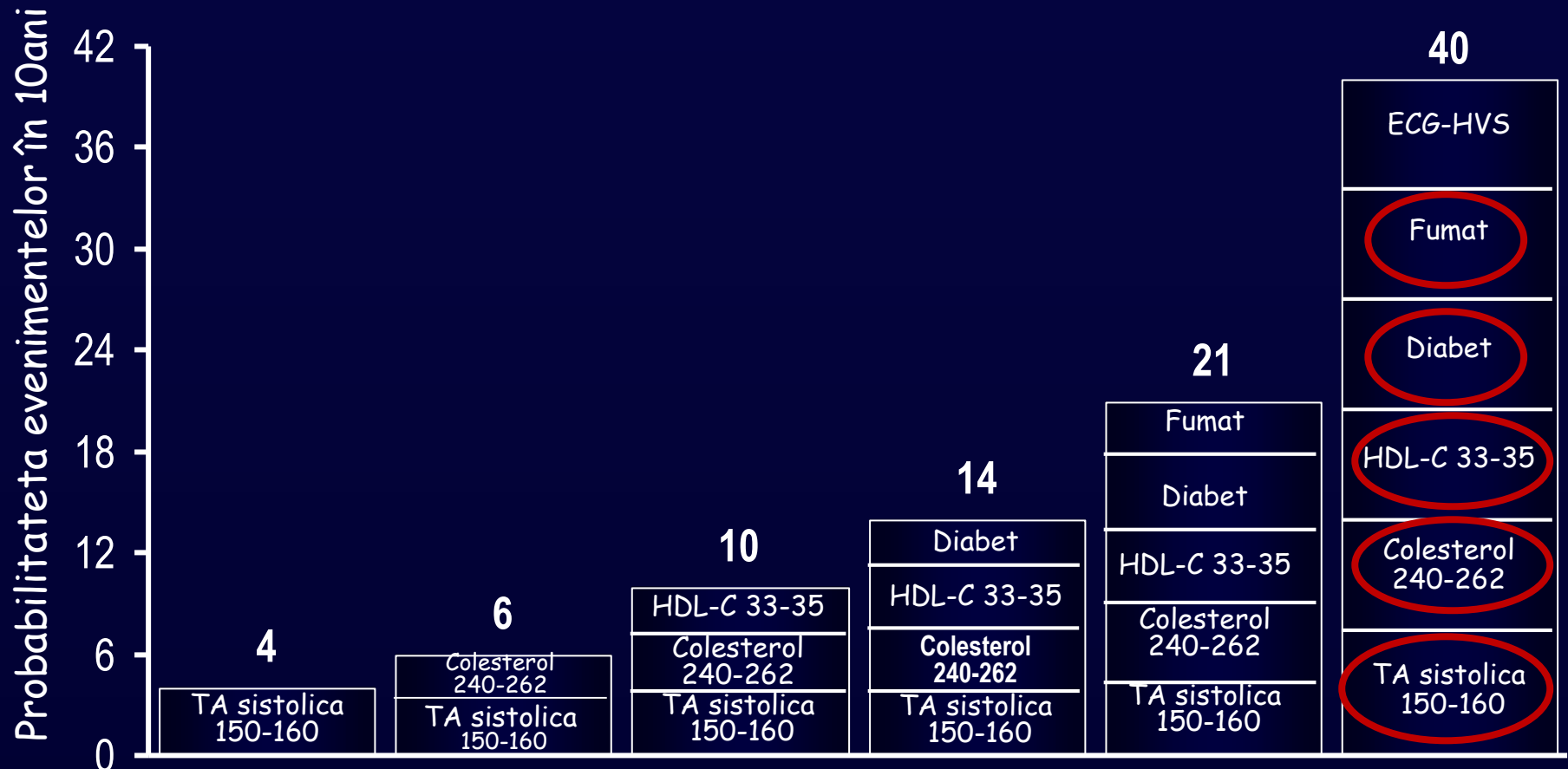
Tensiunea arterială (mm Hg)

Alți factori de risc, leziuni organice subclinice sau afecțiuni	TA normală TAs 120-129 sau TAd 80-84	TA normal înaltă TAs 130-139 sau TAd 85-89	HTA grad 1 TAs 140-159 sau TAd 90-99	HTA grad 2 TAs 160 -179 sau TAd 100-109	HTA grad 3 TAs > 180 sau TAd > 110
Nici un alt factor de risc	Risc mediu	Risc mediu	Risc adițional scăzut	Risc adițional moderat	Risc adițional înalt
1-2 factori de risc	Risc adițional scăzut	Risc adițional scăzut	Risc adițional moderat	Risc adițional moderat	Risc adițional foarte înalt
3 sau mai mulți factori de risc, sindrom metabolic, leziuni organice subclinice sau DZ	Risc adițional moderat	Risc adițional înalt	Risc adițional înalt	Risc adițional înalt	Risc adițional foarte înalt
Boală cardiovasculară sau renală constituită	Risc adițional foarte înalt	Risc adițional foarte înalt	Risc adițional foarte înalt	Risc adițional foarte înalt	Risc adițional foarte înalt

Strategia riscului înalt

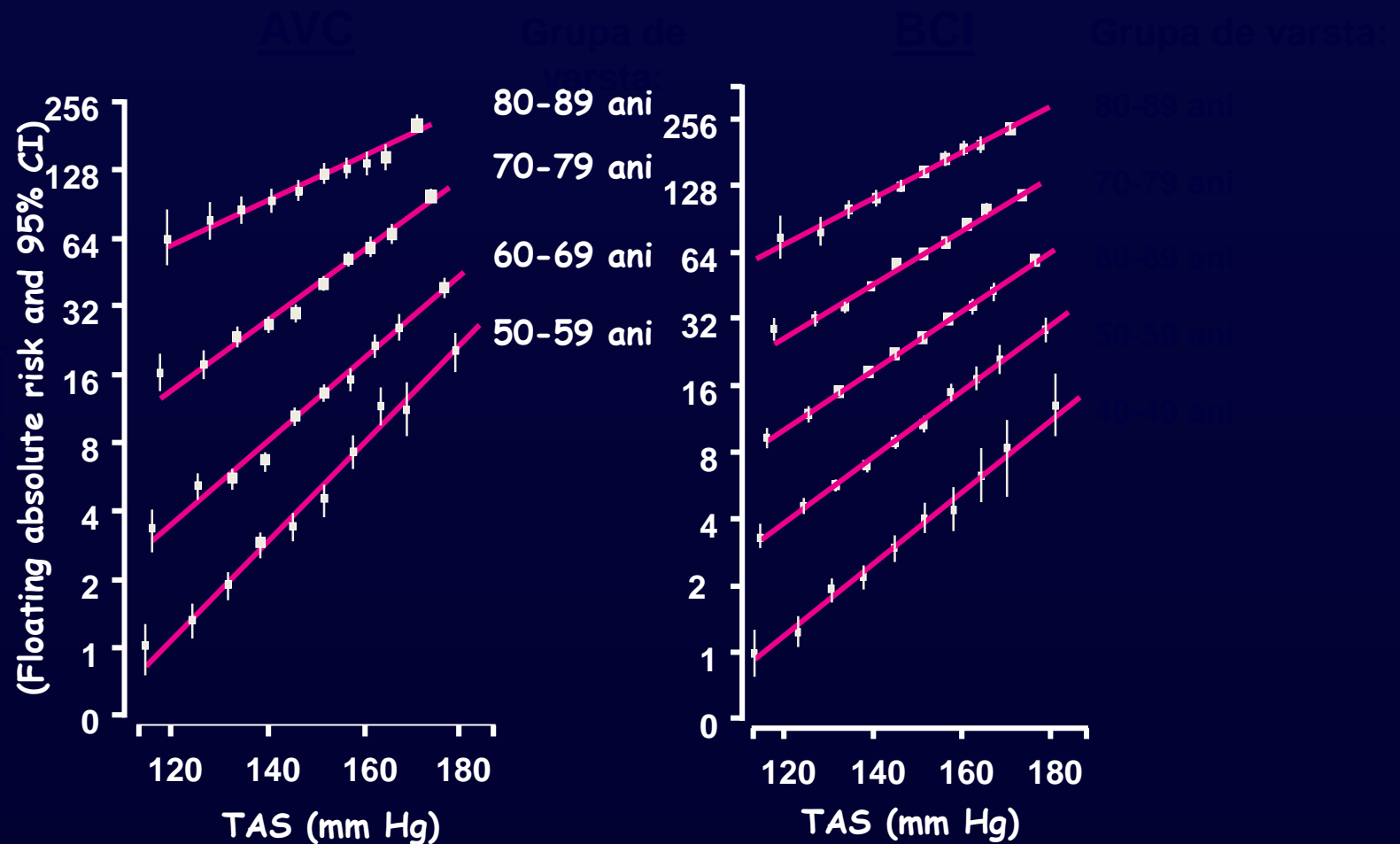
- BP $\geq$ 180 mmHg systolic and/or $\geq$ 110 mmHg diastolic
- Systolic BP $>$ 160 mmHg with low diastolic BP ($<$ 70 mmHg)
- Diabetes mellitus
- Metabolic syndrome
- $\geq$ 3 cardiovascular risk factors
- One or more of the following subclinical organ damages:
  - Electrocardiographic (particularly with strain) or echocardiographic (particularly concentric) left ventricular hypertrophy
  - Ultrasound evidence of carotid artery wall thickening or plaque
  - Increased arterial stiffness
  - Moderate increase in serum creatinine
  - Reduced estimated glomerular filtration rate or creatinine clearance
  - Microalbuminuria or proteinuria
- Established cardiovascular or renal disease

Riscul CV la bărbații hipertensivi crește în prezența factorilor de risc CV adiționali

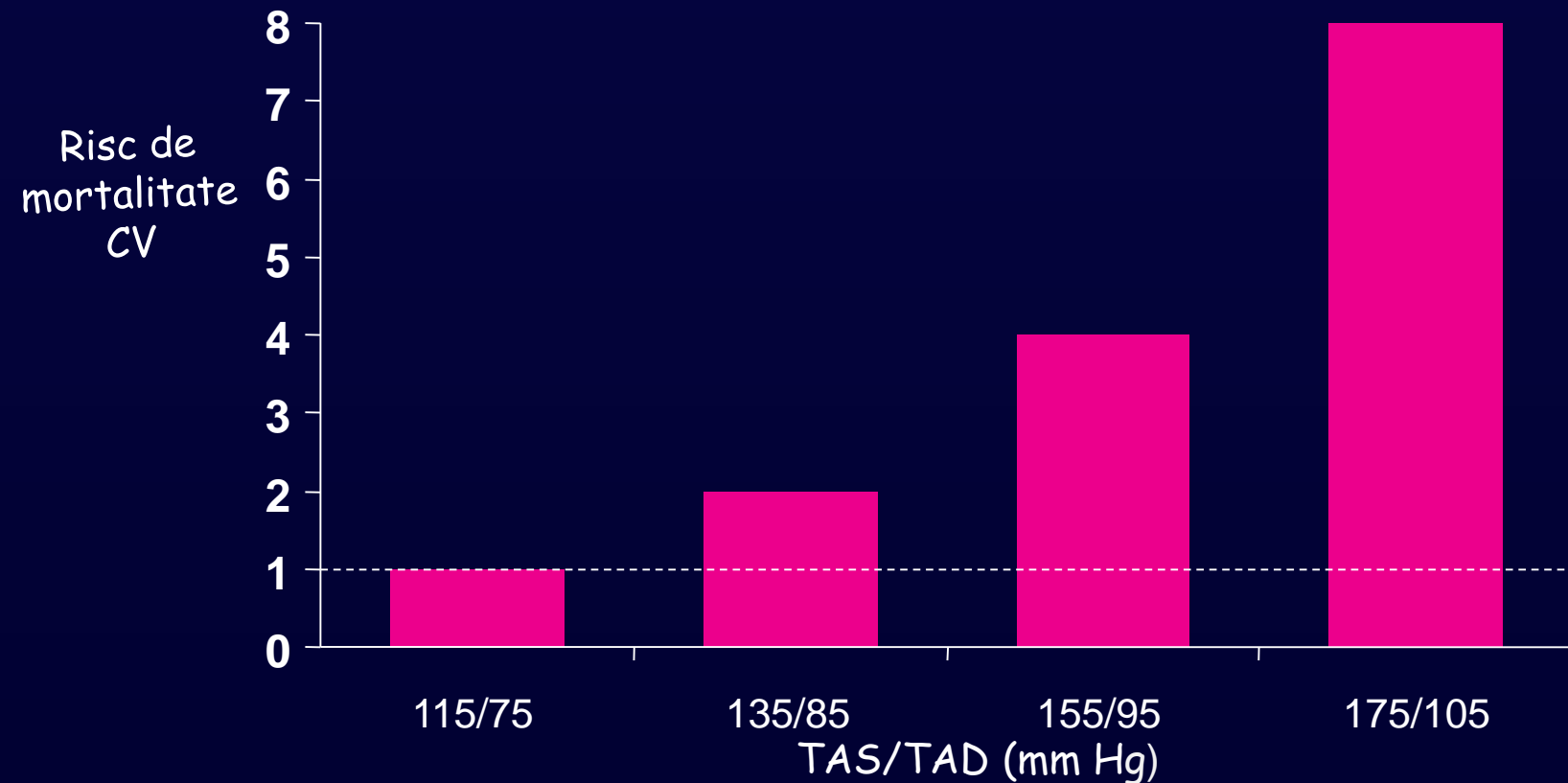

O asociere a TA crescută și a colesterolului seric mărit crește riscul BC, în special la bărbați.

Riscul de mortalitate prin AVC, respectiv BC, în funcție de TAS și vârstă

Riscul de mortalitate CV se dubleaza cu cresterea TA cu fiecare 20/10 mm Hg*

*Individizi intre 40-70 ani, TA de pornire 115/75 mm Hg

3. Diabetul zaharat

Diabetul zaharat este o afectiune cu evolutie pe intreaga durata a vietii si care are consecinte potentiale grave:

COMPLICATII MACRO- SI MICRO - VASCULARE

Principala cauza de pierdere a vederii la adulti
24,000 cazuri noi/an in US

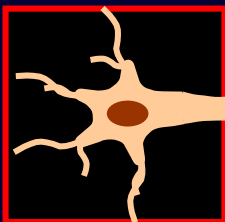
Retinopatia diabetica

insuficienta renala terminala la adulti
44% cazuri noi/an

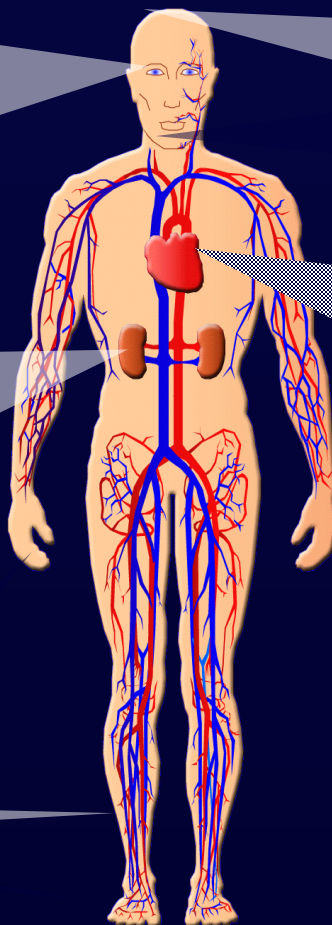

Nefropatia diabetica

Principala cauza de amputatii non-traumatice ale membrelor
60% cazuri noi/an

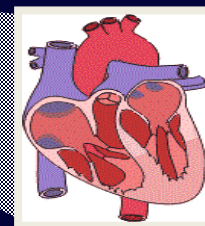

Neuropatia diabetica

AVC

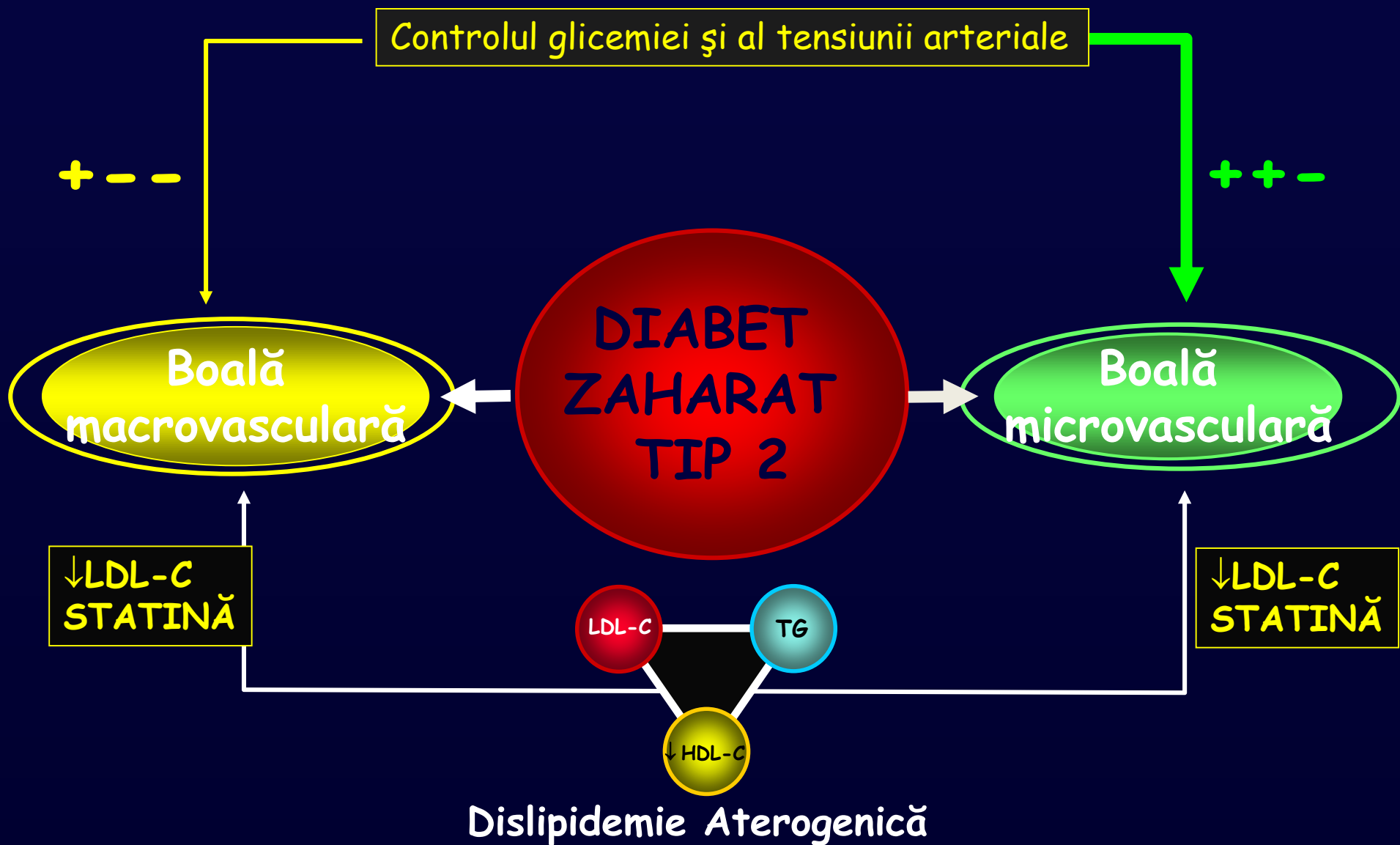
2 - 4 ori pentru boala cerebrovasculara si AVC

Boala cardiovasculara

8 din 10 pacienti diabetici mor din cauza complicatiilor cardiovasculare:
reducerea sperantei de viata cu 5-10 ani

Diabet zaharat tip 2: Prevenția cardiovasculară a BC

4. Dislipidemia

Ghidul European de Prevenție a bolilor CV

Categorie de risc	LDL tinta	CT
BC, DZ sau risc ≥ 5 (SCORE)	<100 mg/dL	<175 mg/dl
Restul categoriilor	<115 mg/dL	<190 mg/dl

- Deși corelația nu este la fel de puternică ca în cazul colesterolului, HDL-C și TG sunt considerați marker-i pentru risc CV crescut:
  - HDL-C < 40 mg/dl pentru bărbați
  - HDL-C < 46 mg/dl pentru femei
  - TG > 150 mg/dl

Recomandările actuale pentru diabetul zaharat de tip 2: NCEP ATP III revizuit

- "Diabetul reprezintă un risc echivalent cu BC întrucât se asociază cu un risc înalt de dezvoltare a unei noi patologii BC în perioada următorilor 10 ani..."
- Pragul de inițiere a terapiei farmacologice:
  - LDL-C ≥ 100 mg/dL în cazul pacienților cu diabet și BCV odată cu modificarea stilului de viață
  - LDL-C > 130 mg/dL pentru diabeticii fără BCV
  - LDL-C 100-130 mg/dL - opțional
- Obiectivul terapeutic:
  - LDL-C < 100 mg/dL
  - Opțional LDL-C < 70 mg/dL, mai ales la pacienții cu diabet și BCV

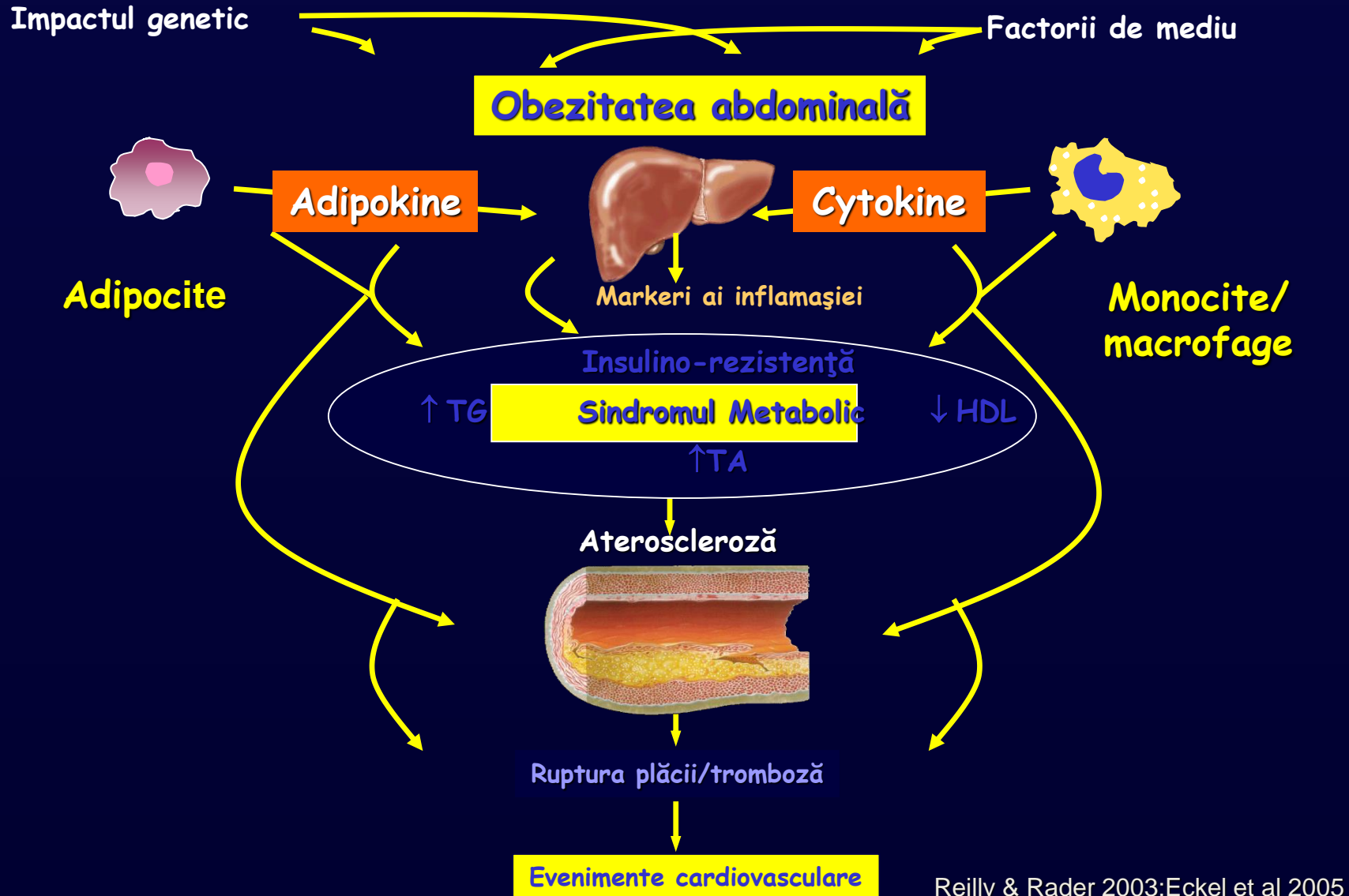
5. Sindromul metabolic

Definiția sidromului metabolic conform NCEP ATP III: ≥ 3 criterii prezente

Factor de risc	Nivel
Obezitate abdominală (Circumferința taliei) Bărbați Femei	>102 cm (>40 in) >88 cm (>35 in)
TG	>150 mg/dL (1.7 mmol/L)
HDL-C Bărbați Femei	<40 mg/dL (1.0 mmol/L) <50 mg/dL (1.3 mmol/L)
Tensiunea arterială	$\geq 130/\geq 85$ mm Hg
Glicemia a jeun	≥ 110 mg/dL (6.0 mmol/L)

Fiziopatologie: SM → Boală aterosclerotică

Continuumul cardiovascular

Markeri de progresie a bolii

MAU, LAD, LVH, CRP ↓ GFR

Diabet zaharat

Hipertensiune

Obezitate

Dislipidemie

Disfunctie
endoteliala

Remodelare
cardiaca/vasculara

Fibroza

Insuficienta
renala

IM

PAD

Fia

AVC

ICardiaca

DECES

Investigații paraclinice

Investigații de rutină

- Glicemie à jeun
- Colesterol total seric
- LDL-colesterol seric
- HDL-colesterol seric
- Trigliceride serice à jeun
- Potasemie
- Acid uric seric
- Creatinină serică
- Clearance-ul creatininei estimat (formula Cockroft-Gault) sau rata filtrării glomerulare (formula MDRD)
- Hemoglobina și hematocrit
- Analize urinare (completate prin microalbuminurie prin dipstick și examenul microscopic)
- Electrocardiograma

Investigații recomandate

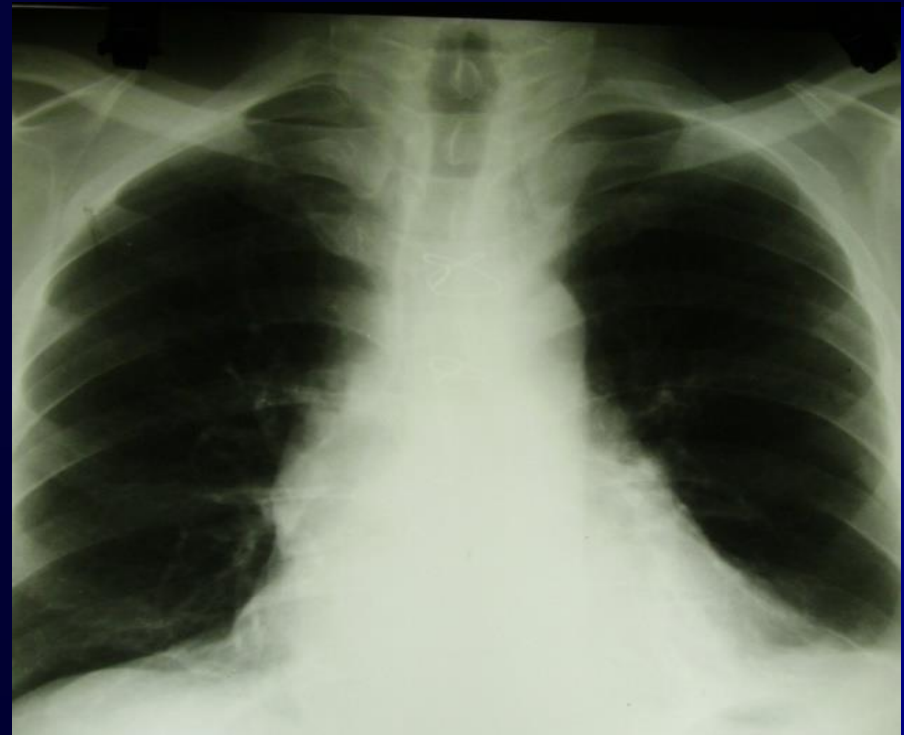
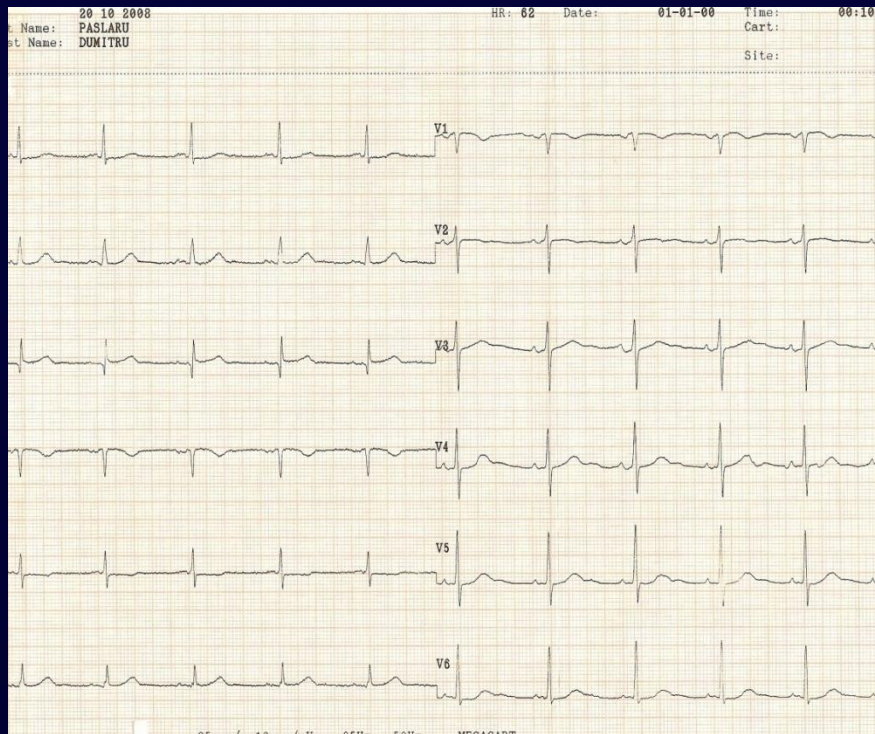
- Ecocardiografia
- Ecografia carotidiană
- Proteinuria cantitativă (dacă testul dipstick este pozitiv)
- Indicele gleznă-braț
- Examenul fund de ochi
- Testul de toleranță la glucoză (dacă glicemia à jeun > 5,6 mmol/l (100 mg/dl))
- Monitorizarea TA ambulatorii pe 24 ore și la domiciliu
- Măsurarea vitezei undei pulsului (dacă este disponibilă)

Ce ne recomandă
Ghidul pentru
Managementul HTA
2007 al Societății
Europene de
Cardiologie?

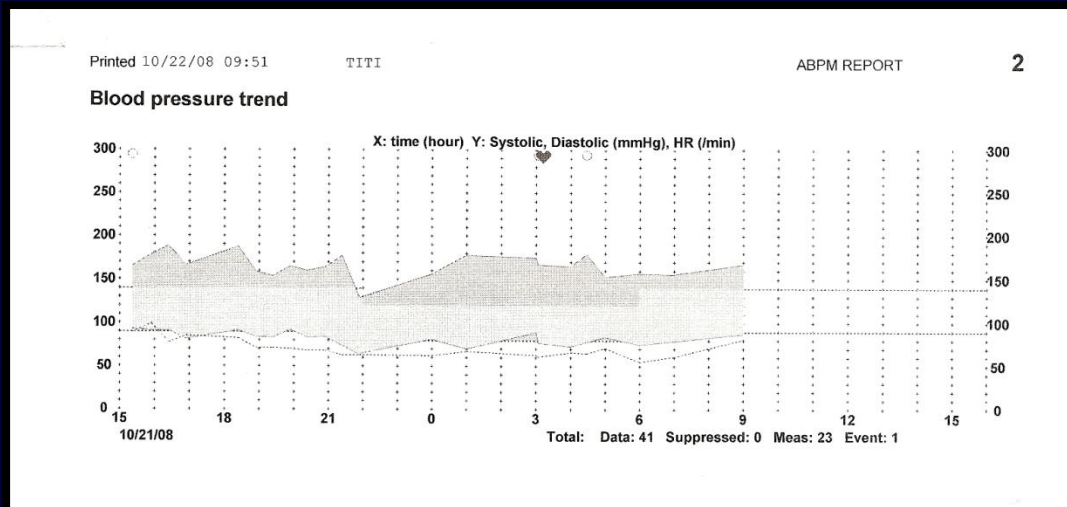
Electrocardiograma de repaus: ritm sinusal regulat, AV = 62 b/min, ax intermediar, fără modificări ale fazei de repolarizare;

Radiografie toracică postero-anterioară: pleuro-pulmonar normal, cord cu **alungirea arcului VS**;

Ecocardiografie: hipertrofie ventriculară stîngă concentrică, disfuncție diastolică de VS, regurgitare mitrală gradul I;

MATA

Ziua:

TA medie = **166/84mmHg**
(VN = 130-135/85mmHg)

Noaptea:

TA medie = **164/76mmHg**
(VN = 120/70 mmHg)

Complianța vasculară

PWV c-f = **14,9 m/s**

PWV c-r = **13,5 m/s**

PWV c-d = **13 m/s**

VN < 12m/s

The Ankle-Brachial Index (ABI)

Indicele gleznă-brăț

$$\text{ABI} = \frac{\text{Ankle systolic pressure}}{\text{Brachial systolic pressure}}$$

Table 3. Classification of Peripheral Arterial Disease: Fontaine's Stages and Rutherford's Categories

Stage	Fontaine	Rutherford		
	Clinical	Grade	Category	Clinical
I	Asymptomatic	0	0	Asymptomatic
IIa	Mild claudication	I	1	Mild claudication
IIb	Moderate-severe claudication	I	2	Moderate claudication
		I	3	Severe claudication
III	Ischemic rest pain	II	4	Ischemic rest pain
IV	Ulceration or gangrene	III	5	Minor tissue loss
		IV	6	Ulceration or gangrene

Reprinted from J Vasc Surg. 31, Dormandy JA, Rutherford RB, for the TransAtlantic Inter-Society Consensus (TASC) Working Group. Management of peripheral arterial disease (PAD). S1-S296, Copyright 2000, with permission from Elsevier (1).

AB - Index

ABI dreapta

$$120/160 = 0,75$$

ABI stânga

$$150/160 = 0.94$$

ABI normal > 0.90

TAS brahială
150 mmHg

TAS brahială
160 mmHg

TAS tibiala
posteroară
120 mmHg

TAS tibiala
posteroară
150 mmHg

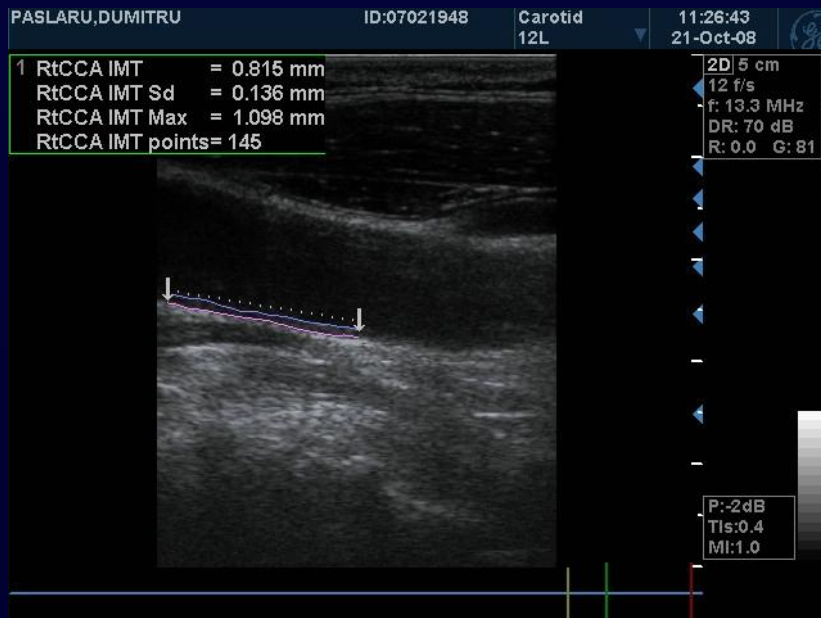
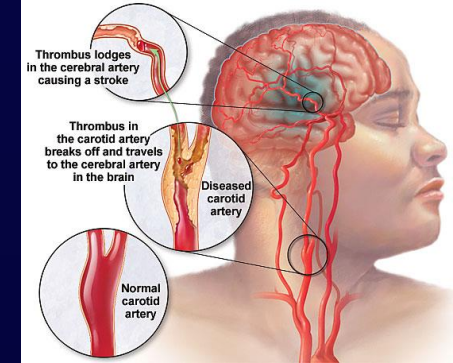

Ecografie carotidiană

IMT carotida dreaptă = 0,861

IMT carotida stângă = 0,782

Stenoză semnificativă la bifurcația art carotide comune drepte cu extindere pe art comună internă dreaptă, **ateromatoza difuză** la nivelul art carotide comune stângi, fluxul doppler normal pe carotida comună stângă și dreaptă

Factorii ce influenteaza prognosticul

Risk factors

- Systolic and diastolic BP levels
- Levels of pulse pressure (in the elderly)
- Age (M > 55 years; W > 65 years)
- Smoking
- Dyslipidaemia
  - TC > 5.0 mmol/l (190 mg/dl) or:
  - LDL-C > 3.0 mmol/l (115 mg/dl) or:
  - HDL-C: M < 1.0 mmol/l (40 mg/dl), W < 1.2 mmol/l (46 mg/dl) or:
  - TG > 1.7 mmol/l (150 mg/dl)
- Fasting plasma glucose 5.6–6.9 mmol/L (102–125 mg/dl)
- Abnormal glucose tolerance test
- Abdominal obesity (Waist circumference > 102 cm (M), > 88 cm (W))
- Family history of premature CV disease (M at age < 55 years; W at age < 65 years)

Subclinical organ damage

- Electrocardiographic LVH (Sokolow-Lyon > 38 mm; Cornell > 2440 mm*ms) or:
- Echocardiographic LVH° (LVMI M ≥ 125 g/m², W ≥ 110 g/m²)
- Carotid wall thickening (IMT > 0.9 mm) or plaque
- Carotid-femoral pulse wave velocity > 12 m/s
- Ankle/brachial BP index < 0.9
- Slight increase in plasma creatinine:
  - M: 115–133 μmol/l (1.3–1.5 mg/dl);
  - W: 107–124 μmol/l (1.2–1.4 mg/dl)
- Low estimated glomerular filtration rate[†] (< 60 ml/min/1.73 m²) or creatinine clearance[◇] (< 60 ml/min)
- Microalbuminuria 30–300 mg/24 h or albumin-creatinine ratio: ≥ 22 (M); or ≥ 31 (W) mg/g creatinine

Diagnostic

- Cardiopatie hipertensivă cu disfuncție diastolică de VS
- HTA esențială gradul III, risc adițional foarte înalt
- Stenoză carotidiană semnificativă la nivelul arterei carotide comune drepte. Ateromatoză difuză la nivelul arterei carotide comune stângi
- Dislipidemie aterogenă sub tratament
- Diabet zaharat tip 2 nou diagnosticat
- Obezitate abdominală gradul II
- Arteriopatie obliterantă cronică membrul inferior drept stadiul I Leriche Fontaine

GHIDURI
MEDICALE

Ghidul european de prevenție a bolilor cardiovasculare în practica clinică

European Heart Journal (2007) 28, 2375–2414
doi:10.1093/eurheartj/ehm316

ESC Guidelines
Guidelines

European guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice: executive summary

Fourth Joint Task Force of the European Society of Cardiology and
Other Societies on Cardiovascular Disease Prevention in Clinical
Practice (Constituted by representatives of nine societies
and by invited experts)

Online publish-ahead-of-print 28 August 2007

Numerele sănătății: 0 3 5 140 5 3 0

0	Fără fumat
3	Plimbare 3 km/zi sau 30 min/zi orice activitate fizică moderată
5	Porții de legume și fructe /zi
140	TAS < 140 mmHg
5	CT < 5 mmol/l
3	LDL < 3 mmol/zi
0	Evitarea obezității, combaterea DZ

Obiectivele prevenției BCV aterosclerotice

Controlul riguros al factorilor de risc la pacienții cu risc înalt, mai ales la cei cu BCV instalată sau cu **diabet**:

- Tensiune arterială **<130/80 mmHg**, dacă acest lucru este fezabil
- Colesterol total **< 175 mg/dl**, opțional **< 155 mg/dl**, dacă acest lucru este fezabil
- LDL-colesterol **< 100 mg/dl**, opțional **<80 mg/dl**, dacă acest lucru este fezabil.
- Glicemie à jeun **<110 mg/dl** și HbA1c **<6,5%**, dacă acest lucru este fezabil

Ghidul ESC/EASD

Țintele terapeutice pentru pacienții cu BC și DZ:

Tensiunea arterială (mmHg)	130/80
În caz de afectare renală, proteinurie > 1g/24h	125/75

Ghidul ADA 2007

American Diabetes Association

Ținte la diabetici fără boală cardiovasculară:

- LDL-C < 100 mg/dl
- la cei în vârstă de peste 40 de ani scădere LDL-C de 30-40% indiferent de nivelul inițial

Ținte la diabetici cu boală cardiovasculară:

- scădere LDL-C cu 30-40%
- opțional LDL-C: < 70 mg/dl prin terapie agresivă cu statine
- țintă TG: < 150 mg/dl
- țintă HDL-C: > 40 mg/dl la bărbați, > 50 mg/dl la femei

IDF (International Diabetes Federation) 2005

Pentru pacienții cu diabet, statinele sunt recomandate:

- pacienților cu vârstă ≥ 40 ani, cu DZ tip1 sau 2
- pacienților cu vârstă cuprinsă între 18-39 ani cu DZ tip 1 sau 2 și care au cel puțin una din următoarele condiții:
  - retinopatie (pre-proliferativă, proliferativă, maculopatie)
  - nefropatie, inclusiv microalbuminuria persistentă
  - control glicemic slab ($HbA1c > 9\%$)
  - HTA ce necesită tratament antihipertensiv
  - CT crescut (> 232 mg/dl)
  - componentele sindromului metabolic (obezitate centrală și TG fasting > 150 mg/dl (non-fasting > 177 mg/dl) și/sau HDL-C < 39 mg/dl la bărbați sau < 46 mg/dl pentru femei)
  - AHC de BCV prematură pentru rudele de gradul I

Tensiunea arterială (mmHg)

Alți factori de risc, afectarea organelor țintă sau boală	Normală TAs 120-129 sau TAd 80-84	Înalt normală TAs 130-139 sau TAd 85-89	Hipertensiune grad 1 TAs 140-159 sau TAd 90-99	Hipertensiune grad 2 TAs 160-179 sau TAd 100-109	Hipertensiune grad 3 TAs ≥ 180 sau TAd ≥ 110
Nici un alt factor de risc	Fără intervenții asupra TA	Fără intervenții asupra TA	Schimbarea stilului de viață pentru câteva luni și tratament medicamentos dacă TA nu e controlată	Schimbarea stilului de viață pentru câteva săptămâni și tratament medicamentos dacă TA nu e controlată	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat
1-2 factori de risc	Schimbarea stilului de viață	Schimbarea stilului de viață	Schimbarea stilului de viață pentru câteva săptămâni și tratament medicamentos dacă TA nu e controlată	Schimbarea stilului de viață pentru câteva săptămâni și tratament medicamentos dacă TA nu e controlată	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat
≥3 factori de risc, sindrom metabolic sau afectarea organelor țintă	Schimbarea stilului de viață	Schimbarea stilului de viață și luarea în considerare a tratamentului medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat
Diabet zaharat	Schimbarea stilului de viață	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat
Boală cardiovasculară sau renală stabilită	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat	Schimbarea stilului de viață + Tratament medicamentos imediat

Subclinical organ damage

LVH	ACEI, CA, ARB
Asympt. atherosclerosis	CA, ACEI
Microalbuminuria	ACEI, ARB
Renal dysfunction	ACEI, ARB

Clinical event

Previous stroke	any BP lowering agent
Previous MI	BB, ACEI, ARB
Angina pectoris	BB, CA
Heart failure	diuretics, BB, ACEI, ARB, antialdosterone agents
Atrial fibrillation	
Recurrent	ARB, ACEI
Permanent	BB, non-dihydropyridine CA
ESRD/proteinuria	ACEI, ARB, loop diuretics
Peripheral artery disease	CA

Condition

ISH (elderly)	diuretics, CA
Metabolic syndrome	ACEI, ARB, CA
Diabetes mellitus	ACEI, ARB
Pregnancy	CA, methyldopa, BB
Blacks	diuretics, CA

Antihypertensive
treatment

**Ce
medicamente
preferăm?**

DE LA GHIDURI LA
PRACTICĂ MEDICALĂ

Atitudine terapeutică- individualizare

STOP: fumat!

Dieta

- Reducerea aport caloric cu cca 500-1000 cal/zi
- Scăderea lipide < 30% din necesar caloric
- Scăderea aport glucide
- Creșterea aport fructe, vegetale si fibre

Combaterea sedentarismului

- Efort usor/moderat minim 30 min/zi

Slăbire cu 7-10% in 6-12 luni

Atitudine terapeutică - individualizare

Îngrijirea corectă a piciorului:

Incaltaminte adecvata, inspectia zilnica a tegumentelor, igiena locala corecta.

Aparitia de leziuni/ulceratii: trimitere la specialist.

Tratament medicamentos:

- Valsartan/Amlodipină 160/10 mg (Exforge 160/10 mg)
- Indapamid 1,5 mg (Rawel 1,5 mg)
- Rosuvastatină 10 mg (Crestor 10 mg)

Atitudine ulterioară:

- Dispensarizare diabetologică